

Verdiskapende standardisering

Nasjonal strategi for standardisering
(sammendrag)

Med liberalisering av internasjonal handel og økende globalt samarbeid øker interessen for standardisering i mange land. Standardisering blir sett på som et strategisk virkemiddel for å stimulere til næringsutvikling, for å gjennomføre myndighetenes politikk, for å ivareta forbruker- og arbeidstakerinteresser, og for å sørge for teknologispredning i forlengelsen av satsingen på økt forskning og innovasjon. Standardisering kan også spille en viktig rolle i et globalt perspektiv i forhold til samfunnsansvar, samfunnssikkerhet, miljø og klima.

Nærings- og handelsdepartementet har på denne bakgrunn gitt Standard Norge i oppdrag å utarbeide en nasjonal standardiseringsstrategi. Hensikten med arbeidet er å sikre et vesentlig løft i forståelse og bruk av standarder og standardisering til beste for næringsliv, myndigheter og samfunnet for øvrig.

Siden standardiseringen i stor grad foregår på det internasjonale planet, er de internasjonale standardiseringsorganisasjonene (ISO, IEC, ITU, CEN, CENELEC og ETSI) blitt de viktigste arenaene for arbeidet. En forsterket og målrettet norsk deltakelse ut fra våre prioriteringer er avgjørende for mulighetene til å påvirke resultatet.

Store industriland som for eksempel USA har flere nasjonale og private standardiseringsinstitusjoner som aktivt posisjonerer seg for å ivareta medlemsinteresser og hindre konkurranse utenfra. Med sterk støtte fra USAs myndigheter og industri er disse også betydelige aktører for å få amerikanske standarder brukt globalt. EU bruker tilsvarende ressurser på å utvikle direktiver og tilhørende harmoniserte standarder for å ivareta grunnleggende krav til sikkerhet, og tilrettelegge for utvikling av eget næringsliv. EU arbeider også aktivt for å fremme den europeiske reguleringsmodellen med bruk av standarder globalt.

I Norge er det få som ser på standardisering som et strategisk virkemiddel for å ivareta nasjonale interesser og utvikle nasjonale konkurransefortrinn. Norge har derfor liten innflytelse i disse strategiske prosessene, og det er fare for at våre nasjonale interesser ikke blir ivaretatt godt nok. En vesentlig årsak er mangel på

medarbeidere som har spisskompetanse på utvikling og bruk av standarder nasjonalt og internasjonalt. Det er derfor nødvendig å ta et krafttak for å sikre norsk innflytelse på lang sikt.

Visjon

Standardiseringsvirksomheten i Norge skal ha følgende visjon:

Privat og offentlig sektor har aktivt tatt i bruk standardisering og standarder som virkemiddel for utvikling av Norges konkurransekraft, bærekraftig utvikling og økt verdiskaping i et tryggere samfunn.

Skal denne visjonen være mulig å nå, må standardiseringen:

- benyttes strategisk av norsk industri for å oppnå konkurransekraft og stimulere til samarbeid, formidle beste praksis, oppnå adgang til nye markeder og fremme innovasjon
- benyttes effektivt for å nå mål om tjenesteleveranser, regulerings- og tilsynsformål og samfunns mål knyttet til sikkerhet, miljø og bærekraftig utvikling
- støttes av en koordinert og effektiv infrastruktur som er tilpasset interessentenes behov.

Dette dokumentet er en forkortet versjon av et mer omfattende strategidokument som inneholder bakgrunnsmateriale og utdyping av bakenforliggende forhold for visjon, mål og de tiltak som er nødvendige for å gjennomføre strategien. Dokumentet retter seg mot alle relevante aktører innenfor privat og offentlig sektor, som derved kan bygge på den nasjonale strategien når de utarbeider egne planer for standardisering og bruk av standarder.

Hovedutfordringer

Det er i Norge svært få private og offentlige virksomheter som har satt utvikling og bruk av standarder inn i et politisk eller strategisk perspektiv. For mange brukergrupper oppfatter standarder som vanskelig tilgjengelig.

Strategien må derfor:

- Sikre tilgang på medarbeidere som har spisskompetanse på utvikling og bruk av standarder og standardisering.
- Tilrettelegge og informere slik at brukergrupper som i dag oppfatter standarder som vanskelig tilgjengelige, kan få kompetanse og utnytte standarder i sitt arbeid.
- Imøtekomme behovet fra nye brukergrupper for standarder på nye områder i pakt med den teknologiske og generelle utviklingen i samfunnet.
- Tydeliggjøre forholdet mellom offentlig regulering og standardisering.
- Øke deltakelsen i standardisering, særlig fra små og mellomstore bedrifter.
- Sikre at standardiseringen i større grad integreres i innovasjonsprosessene.
- Forbedre samarbeidet mellom den formelle og uformelle standardiseringen.
- Gjøre standardiseringsorganisasjonene mer proaktive gjennom åpne, effektive og inkluderende prosesser.
- Legge grunnlag for nødvendige faglige og finansielle ressurser til standardiseringsarbeidet.

Hovedmål

Standardisering er ikke et mål i seg selv, men et virkemiddel for å oppfylle bestemte mål. På denne bakgrunn har den nasjonale strategien følgende hovedmål med tilhørende delmål:

Hovedmål 1: Offentlig og privat sektor utvider bruken av standarder for å øke nasjonal verdiskaping, styrke konkurransekraften, sikre bærekraftig forbruk og oppnå gode løsninger for helse, miljø og sikkerhet.

Delmål:

1. Standardiseringsarbeidet bidrar gjennom bruker- og behovsstyring til økt effektivisering, kvalitetsheving og økt sikkerhet.

2. Partene i arbeidslivet utvikler egne strategier og prioriteringer for nasjonalt og internasjonalt arbeid med standarder.
3. Departementene innarbeider standardisering som et strategisk virkemiddel i egne strategiske planer.
4. Forbrukerorganisasjonene påvirker utformingen av politikk, myndighetsutøvelse og næringsliv til å bruke standardisering for å sikre forbrukerinteresser.

Hovedmål 2: Kunnskap og kompetanse om standardisering og standarders betydning og bruk styrkes.

Delmål:

1. Kompetanseutvikling gjennom utdanning og kurs i standardisering og bruk av standarder prioriteres.
2. Standardiseringsorganisasjonene har nødvendig kompetanse for å drive standardiseringsarbeidet for næringslivet og offentlig sektor på en kostnadseffektiv måte.

Hovedmål 3: Nasjonale interesser og innflytelse i internasjonal sammenheng sikres gjennom aktiv deltakelse i internasjonalt standardiseringsarbeid på prioriterte områder.

Delmål:

1. Partene i arbeidslivet initierer og prioriterer standardisering høyere og aktivt styrker deltakelsen og innsatsen i det nasjonale og internasjonale standardiseringsarbeidet på prioriterte områder.
2. Myndighetene deltar i standardiseringsarbeid på sine respektive ansvarsområder og tar i bruk de standardene som utarbeides.
3. FoU-miljøene deltar i standardiseringsarbeid som faglig ekspertise for å ivareta norske interesser, og kompetansemiljøer stimuleres til å delta i internasjonalt og nasjonalt standardiseringsarbeid.
4. Norge tar ledende posisjoner på utvalgte standardiseringsområder.

Hovedmål 4: Standardisering fremmer forskning og innovasjon og bidrar til at forskningsresultater og innovasjoner tas i bruk for næringsutvikling og økt samfunnsnytte.

Delmål:

1. FoU-miljøer utnytter i økende grad standardisering og standarder som bidrag til teknologiutvikling, innovasjon og kommersialisering av forskningsresultater og innovasjoner.
2. Teknologiutviklingen tar i betraktning eksisterende og nye behov for standarder for FoU.
3. Gjennom å bygge videre på norske erfaringer på områder der Norge har en ledende rolle, bidrar FoU til å overføre kunnskap og utnytte standardisering på en systematisk måte for innovasjon og utvikling av nye konkurranse-dyktige vekstområder.

Hovedmål 5: Standardisering og standarder utvikles som bidrag til regelverksutvikling og tilsynsvirksomhet.

Delmål:

1. Standarder brukes for å få et enklere regelverk.
2. Myndighetene bruker standardisering og standarder som et alternativ eller supplement til lovregulering for å ivareta samfunnets interesser.
3. Harmoniserte standarder brukes av myndighetene som grunnlag for kravspesifikasjoner i forvaltningsarbeid, regelverksutvikling og tilsyn.
4. Standardiseringsorganisasjonene utarbeider standarder som påvirker samfunnet i forbrukervennlig retning.

Hovedmål 6: Standardiseringens ressurser anvendes i henhold til de prioriteringer som næringslivet, myndigheter og andre interesseparter gjør.

Delmål:

1. Standard Norge, Norsk Elektroteknisk Komite og Post- og teletilsynet er de foretrukne organisasjonene for standardisering i Norge.
2. Regjeringen iverksetter en analyse for kartlegging av økonomisk gevinst for Norge ved aktiv bruk av standarder i næringsliv og offentlig forvaltning.
3. Standardiseringsarbeidet sikres tilstrekkelige ressurser til å påvirke internasjonal standardisering på viktige beslutningsnivåer for å utvikle og vedlikeholde standarder.
4. Standardiseringsorganisasjonene er organisert og finansiert slik at mindre bedrifter og organisasjoner lettere kan delta i arbeidet.
5. Informasjonsformidlingen til de nasjonale interessentene styrkes, og det utvikles materiell og elektroniske løsninger som letter bruken av standarder.
6. Standardiseringsorganisasjonene har samlet sett en mest mulig effektiv drift, og vurderer kontinuerlig tiltak som kan styrke standardiseringens rolle som samfunnsnyttig virkemiddel, herunder reorganisering og samling i én strategisk enhet.

Strategiske virkemidler

For å nå målene er følgende strategiske virkemidler aktuelle:

1. Kompetanseutvikling for å gi interessentene og deltakerne tilstrekkelig kunnskap om standardisering.
2. Bruk av eksisterende kompetansemiljøer.
3. Informasjon, kommunikasjon og tilgjengelighet.
4. Samarbeid og relasjoner som viktige elementer i standardiseringsarbeidet.
5. Veiledning og rådgivning om bruk av standarder.
6. Valg av innsatsområder.
7. Finansiering og ressurser.

Bruken av disse virkemidlene beskrives i forslagene til de tiltak som er foreslått, og som finnes i hoveddokumentet.

Standard Norge
Strandveien 18
Postboks 242
1326 Lysaker

telefon 67 83 86 00
telefaks 67 83 86 01

www.standard.no
info@standard.no

